

پژوهشن حسابداری
شماره ۵، تابستان ۱۳۹۱

نقش توزیع وجه نقد و اندازه شرکت بر خطای پیش بینی جریانهای نقدی عملیاتی و آزاد

* فرزین رضائی

استادیار حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

رحیم قاسمی

کارشناسی ارشد حسابداری مرکز آموزش عالی رجاء قزوین

چکیده

توزیع وجه نقد خصوصاً بین سهامداران می‌تواند علامت مناسبی برای انعطاف پذیری آتی شرکت‌ها داشته باشد. از این رو مقاله حاضر نقش توزیع وجه نقد و اندازه شرکت بر خطای پیش بینی جریانهای نقدی عملیاتی و آزاد را بررسی می‌نماید. برای اندازه‌گیری توزیع وجه نقد بین سهامداران از میزان سود تقسیم شده و برای اندازه شرکت از جمیع داراییها استفاده شد. از این رو تعداد ۷۱ شرکت از بین شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۸۴-۸۸ براساس روش غربالگری انتخاب گردید. برای تعیین خطای پیش بینی جریان نقد هر سال، از داده‌های دوره زمانی چهار سال قبل شرکت، با استفاده از الگوی رگرسیون مقطعي - تلفیقی چند متغیره استفاده شد. سپس برای بیان تأثیر اندازه شرکت و توزیع وجه نقد بین سهامداران بر خطای پیش بینی جریان نقد، آزمون مقایسه میانگین دو جامعه مستقل را بکار گرفتیم. نتایج حاکی از مؤثر بودن اندازه شرکت و توزیع وجه نقد بین سهامداران به طور مجزا و همزمان بر خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی و عدم تأثیر اندازه شرکت و توزیع وجه نقد بین سهامداران به طور مجزا و همزمان بر خطای پیش بینی جریان نقد آزاد در سطح ۹۵٪ اطمینان می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: توزیع وجه نقد، اندازه شرکت، خطای پیش بینی جریان وجوه نقد عملیاتی، خطای پیش بینی جریان وجوه نقد آزاد

مقدمه

منافع سرمایه گذاران در واحد سرمایه پذیر متعدد است. در این بین اطلاع از کسب سود (جاری - آتی) و جریانهای نقدی، برای قشر زیادی از آنها دارای اهمیت می‌باشد. همچنین برای قضاوت در مورد ارزش سهام خود به اطلاعات جریانهای نقدی نیاز دارند؛ زیرا اغلب مدل‌های ارزش‌سنجی سهام بر مبنای ارزش فعلی جریانهای نقدی مورد انتظار آتی آنها قرار دارند. براین اساس اطلاعات جریانهای نقدی آتی به عنوان منفعت برای سرمایه گذاران محسوب می‌شود. در این زمینه مایکل جنسن (۱۹۸۶) مدعی است "که مدیران بجای حداکثر نمودن ثروت سهامداران بدنبال کسب قدرت واعمال کنترل بر شرکت هستند. آنها سعی می‌کنند شرکت رشد کند زیرا رشد شرکت باعث افزایش منابع تحت کنترل مدیریت شده و قدرت مدیریت را افزایش می‌دهد. بنابراین مدیریت تمايل زیادی به پرداخت وجوده نقد به سهامداران ندارد زیرا باعث کاهش منابع تحت کنترل آنها شده و قدرت مدیریت را کاهش می‌دهد. بنابراین آگاهی از سیاستهای مدیران شرکت راجع به تقسیم سود، سرمایه گذاری و وجوده نقد در دسترس بر پیش بینی جریان نقدی آتی تاثیر دارد." [۲]

استانداردهای حسابداری و مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران، اهمیت جریانهای نقدی و لزوم پیش بینی آنها را به قرار ذیل تشریح می‌نماید:

"اطلاعات تاریخی مربوط به جریانهای نقدی می‌تواند در قضاوت نسبت به مبلغ، زمان و میزان اطمینان از تحقق جریانهای نقدی آتی به استفاده کنندگان صورت‌های مالی کمک می‌کند. اطلاعات مزبور بیانگر چگونگی ارتباط بین سودآوری واحد تجاری و توان آن جهت ایجاد وجه نقد و در نتیجه مشخص کننده کیفیت سود تحصیل شده توسط واحد تجاری است. علاوه بر این، تحلیل گران و دیگر استفاده کننده گان اطلاعات مالی اغلب به طور رسمی و یا غیر رسمی مدل‌هایی را برای ارزیابی و مقایسه ارزش فعلی جریانهای وجه نقد آتی به کار می‌برند. بدین ترتیب ارائه اطلاعات که می‌تواند قدرت توضیحی و پیش بینی کنندگی از جهت انعطاف پذیری مالی شرکت‌ها را در اختیار استفاده کنندگان قرار دهد را الزامی تلقی نموده اند[۱]. طبق فرضیه اطلاعات جریان نقدی، تغییرات در سود سهام، اطلاعاتی درباره جریانات نقدی شرکت دربر دارد

و مدیریت از آن برای انتقال اطلاعات داخلی درباره جریانات نقدی در دسترس شرکت به سایر افراد ذینفع در بازار استفاده می‌نماید. براساس این فرضیه تغییر در سود سهام منجر به تغییر در جریان نقدی شرکت شده و در نتیجه واکنش بازار به تغییرات سود سهام شرکت را نشان می‌دهد.^[۴] نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که مدیریت جریان‌های نقد، فرصت سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود از جمله ابزارهای اطلاعاتی قابل توجه برای مدیران و سرمایه‌گذاران است که از اهمیت فوق العاده‌ای در به حداقل رساندن ثروت سهامداران، بالا بردن انگیزه برای سرمایه‌گذاری و تامین مالی داخلی بر خوردارند (فردیناند و کلی ۱۹۹۹). همچنین از نظر ماتین و پتی (۲۰۰۰) معیارهای قدیمی حسابداری از قبیل سود هر سهم و بازده دارایی‌ها به تنها یک نمی‌توانند بیانگر عملکرد واحد تجاری باشند، بلکه این معیارها باید در کنار معیارهایی از قبیل جریان‌های نقدی آزاد واحد تجاری به کار بrede شوند. زیرا در حالی که سود، مکرراً توسط مدیران واحدهای تجاری دستکاری می‌گردد، کتمان و دستکاری جریان‌های نقدی آزاد بسیار دشوار می‌باشد (Martin & Petty, ۲۰۰۰).

به نظر جنسن، شرکت‌های مولد جریان نقدی آزاد باید وجود خود را به جای سرمایه‌گذاری در طرح‌های کم بازده (غیر سودآور) تسلیم مالکان کنند. برای نمونه آن‌ها می‌توانند مازاد جریان نقدی خود را به صورت پرداخت سود سهام، بازخرید سهام و یا بازپرداخت بدھی به جای سهام به مالکان و اعتباردهندگان تادیه کنند. مدیران محافظه کاری که در جهت افزایش منافع سهامداران تلاش می‌کنند، می‌بایست در تمام فرصت‌های سود آور سرمایه‌گذاری نمایند. جداسازی مالکیت و مدیریت به مدیران این امکان را می‌دهد که بررسی کنند، مبالغ (وجوده) مازاد را مصرف جاری کنند یا سرمایه‌گذاری نمایند. استفاده ناکارآمد از وجود مازاد در فرصت‌های سرمایه‌گذاری سودآور توسط مدیریت اولین بار توسط بول وام کنتر (mcans-berle, ۱۹۳۲) مطرح شد. فرضیه جریان نقدی آزاد جنسن (۱۹۸۶) این ادعا را به روز آوری کرد و این به روز آوری از طریق ترکیب عدم تقارن اطلاعاتی با نظریه نمایندگی صورت گرفت. وجود باقی مانده پس از تامین مالی تمام پروژه‌های دارای NPV مثبت باعث به وجود آمدن تضاد منافع میان مدیران و سهامداران می‌شود.^[۴]

هدف مدیران شرکت‌ها همواره افزایش ثروت سهامداران است. بنا بر این تصمیمات مالی متفاوت آن‌ها نیز بایستی در راستای تحقق این هدف اتخاذ گردند به عبارت دیگر هر یک از اتخاذ کنندگان دو خط مشی عمده تقسیم سود، انتظار دارند که با تصمیم خود تاثیر مثبتی روی قیمت سهام (ثروت سهامداران) بگذارند.^[۳] اطلاعاتی که سرمایه‌گذاران را قادر می‌سازد تا درباره توزیع وجه نقد آتی پیش‌بینی کنند، اطلاعات اصلی هستند. بنابراین تصمیم شرکت برای توزیع وجه نقد در هر دوره براساس چندین عامل خواهد بود. این مساله که چه مقدار از جریان نقدی برای سهامداران مصرف شود و چه مقدار به اعتبار دهنده‌گان تعلق گیرد، بستگی به سیاست تامین مالی شرکت دارد. به طور کلی، توزیع وجه نقد به خارج از بنگاه در بلندمدت باید ظرفیت ایجاد جریان وجه نقد آتی به داخل بنگاه رامنگس نماید. براین اساس سرمایه‌گذار ان علاقمند هستند اطلاعاتی راجع به انواع جریانات نقدی ورودی و خروجی بشرح زیر داشته باشند:

۱. جریانهای نقدی مربوط به عملیات جاری موسسه.
۲. جریانهای نقدی اتفاقی که به عملیات جاری شرکت مربوط نمی‌شود و ناشی از وقایع غیرمنتظره است.
۳. جریانهای نقدی مورد نیاز برای افزایش تسهیلات عملیاتی موجودیها یا جریانهای حاصل از فروش آن‌ها وقتی که برای عملیات آتی مورد نیاز نباشد.
۴. جریانهای نقدی بدست آمده از دارندگان اوراق قرضه و سهام یا جریانهای نقدی مورد نیاز برای باز پرداخت اوراق قرضه.
۵. پرداختهای بهره و سود سهام.

ممکن است بتواند پش بینی‌های بهتری از سطوح توزیع سودآوری آتی به عمل آورند. پرداخت سود نقدی به سهامداران بعد از اینکه جریانهای نقدی مورد انتظار، مورد پیش بینی قرار گرفت را می‌توان به عنوان وجه نقد در دسترس در نظر گرفت. البته باید نیازهای شرکت به نگهداری وجه نقد یا افزایش وجه نقد موجود مورد توجه قرار گیرد. برای اینکه سرمایه‌گذار بتواند در مورد جریانهای نقدی مورد انتظار شرکت اظهار نظر نماید باید علاوه بر آگاهی از جریانهای نقدی گذشته، درباره سیاست تقسیم سود شرکت، سیاست سرمایه‌گذاری شرکت و نیز سیاست شرکت راجع به نقد در دسترس آگاهی داشته باشد.

سود نقدی معمولی ترین و عمومی ترین نوع توزیع بازده از طرف شرکت‌ها به سهامداران می‌باشد. شرکت‌ها در توزیع سود نقدی خود به طور یکسانی عمل ننموده و در این راه سیاستهای متفاوتی اتخاذ می‌نمایند. این سیاستها می‌توانند متغیر باشند و دامنه‌ای از پرداخت حداقل سود نقدی مقرر در قانون تا پرداخت تمام عایدات شرکت بعنوان سود نقدی را در بر بگیرند. ولی بطور کلی دو سیاست عمده در این زمینه عبارتند از:

توزیع کم سود سهام نقدی و نگهداری آن در شرکت برای تامین مالی پروژه‌های سودآور

۱. توزیع زیاد سود سهام نقدی

مبانی نظری و پیشینه تحقیق تحقیقات خارجی

اسلون و دیگران (۲۰۰۸) بررسی سه جزء از اجزای نقدی سود را دنبال کردند و دریافتند که وجه نقد توزیع شده بین سهامداران نسبت به اقلام تعهدی سود، پایداری بیشتری را در بردارد. [9]. دیچو (۲۰۰۹) پیش بینی سودهای آتی را مورد بررسی قرار داد و در یافت که وجه نقد توزیع شده بین سهامداران بیشترین پایداری را نشان می‌دهد. دیچو اظهار کرد که توزیع وجه نقد بین اعتبار دهنده‌گان (پرداخت بهره) اجباری است و بنابراین محتواهی اطلاعات کمی در مورد جریان نقد آتی در بر دارد. در مقابل توزیع وجه نقد بین سهامداران، اختیاری است که در آن مدیران مطابق با انتظارات سهامداران برای سودآوری و جریان نقدی آتی شرکت سیاست توزیع را اتخاذ می‌کنند [10]. دیچو (۲۰۰۹) اظهار کرد که مدیران تمايلی جهت تغییر پرداختهای نقدی احتیاطی به سهامدارن (باز خرید سهام و سودسهام پرداختی) ندارند بنابراین سیاستهای توزیع وجه نقد مطابق با انتظارات آن‌ها از سودهای جریان نقد آتی شرکت تعییت می‌کنند. یافته‌های دیچونشان داد که توزیع وجه نقد بین سهامداران و مالکان عامل مهمی جهت ثبات جریان وجه نقد است [10]. کریشنان و دیگران (۲۰۰۰) جذاز دیگر محققین به مقایسه دقت الگوهای پیش بینی جریان وجه نقدی که برای محاسبه جریان نقد عملیاتی (مستقیم و غیر مستقیم) استفاده می‌کردند، پرداختند [15]. لورک و دیگران (۲۰۰۹) دریافتند که روش پیش بینی سری زمانی دقت بیشتری برای پیش بینی جریان نقد آتی خارج از نمونه را نسبت به روش مقطوعی ایجاد می‌کند [12]. لورک و همکاران (۲۰۰۹) در یافتند پیش بینی جریان وجه نقد برای شرکت‌های بزرگ دقیق تر از پیش بینی برای شرکت‌های کوچک است [13]. چنگ و دیگران (۲۰۰۸) اظهار کردند محققین اجزای جریان وجه نقد را همراه با اجزای تعهدی در الگوهای پیش بینی جریانهای وجه نقد بکار بگیرند [8]. چنگ و هالی (۲۰۰۸) نشان دادند که پایداری اجزاء وجه نقد عملیاتی متفاوتند. به طور کاملاً واضح وجه نقد عملیاتی با اجزاء فروش، بهای تمام شده کالای فروش رفه، هزینه‌های عملیاتی و هزینه بهره مربوط بوده و پایداری بیشتری در پیش بینی وجه نقد آتی نسبت به سایر اجزاء تعهدی برخوردار می‌باشد. همچنین چنگ و هالی با در نظر گرفتن اقلام تعهدی نتیجه گرفتند که در هر دو روش مستقیم و غیرمستقیم جریان وجه نقد عملیاتی برای پیش بینی جریان وجه نقد آینده می‌تواند مفید باشد [8]. آرتور و چانگ (۲۰۰۸) در یافتند که اجزاء وجه نقد عملیاتی به طور واضح بهتر از

وجه نقد عملیاتی، وجه نقد آتی را پیش بینی می کند[۸]. العطار و حسین (۲۰۰۴) تاثیر اطلاعات حسابداری شامل سود، جریا نهای نقدی و اقام تتعهدی در پیش بینی جریا نهای نقد آتی مورد بررسی قرار دادند و دریافتند:

۱. تفکیک سود به اجزاء نقدی و تعهدی، سبب بهبود پیش بینی جریان های نقدی می شود. ۲. جریان های نقد تاریخی در مقایسه با سودهای تاریخی از توان بیشتری برای پیش بینی جریان های نقد آتی برخوردارند. ۳. جریان های نقد تاریخی در مقایسه با استفاده همزمان از جریان های نقدی و اجزاء تعهدی سود، توان کمتری برای پیش بینی جریا نهای نقد آتی دارند. ۴. با افزایش افق زمانی توان توضیح دهنگی مدل ها کاهش می یابد، اما برتری نسبی مدل جریان نقد نسبت به مدل سود کماکان حفظ می شود. ۵. چنگ و هالی (۲۰۰۵) نقش جریان های نقدی کلیدی و غیر کلیدی را در پیش بینی جریان های نقد آتی مورد بررسی قرار دادند. مدل استفاده شده در آن تحقیق برگرفته از الگوی بارث و همکاران (۲۰۰۱) بود با این تفاوت که در تحقیق چنگ جریا نهای نقدی به شش طبقه شامل؛ جریان های نقد حاصل از فروش، بهای تمام شده فروش، هزینه های عملیاتی، بهره، مالیات و سایر (تقسیم شده بودند. پس از آزمون فرضیات محققان دریافتند اجزاء کلیدی جریان نقد نسبت به اجزاء غیر کلیدی، اطلاعات متفاوتی را درخصوص جریان نهای نقد آتی منعکس می کنند[۶]. یودر (۲۰۰۷) توان مدل های تعهدی نسبت به مدلهای جریان نقد را به منظور پیش بینی جریان های نقد آتی مورد بررسی قرار داد. او دریافت که مدل های تعهدی در مقایسه با مدل های جریان نقد، از توانایی افزاینده برای پیش بینی جریان های نقد آتی برخوردار نیستند. در تشریح علت این مسأله دریافت که توان افزاینده پیش بینی مدل های تعهدی، با کاهش نوسان در سود و فروش و همچنین کاهش نوسان در نسبت موجودی ها به فروش های آتی، بهبود می یابد[۱۷]

تحقیقات داخلی

محمد تقی جنت رستمی (۱۳۷۸) نقش سود در پیش بینی جریان های نقدی و سودآوری آتی را بررسی کرد. الگوی مورد استفاده الگوی فینگر (۱۹۹۴) بود. پس از آزمون فرضیات محقق دریافت که: ۹۲ درصد شرکت های نمونه، سودهای تاریخی می تواند پیش بینی کننده خوب

برای سودهای آتی باشد. ۸۸ در صد شرکت‌های نمونه، سودهای تاریخی می‌تواند پیش‌بینی کننده خوب برای جریان‌های نقد آتی باشد. ۸۲ در صد شرکت‌های نمونه، سودها و جریان‌های نقد تاریخی می‌تواند پیش‌بینی کننده خوب برای جریان‌های نقد آتی باشد.

یوسفی (۱۳۸۰) تحقیقی با عنوان «پیش‌بینی جریان وجه نقد و ارائه یک مدل بهینه برای پیش‌بینی جریان وجه نقد در بورس اوراق بهادار تهران» انجام داد. نتایج نشان داد که پیش‌بینی‌هایی که براساس الگوهای چند متغیره سری زمانی در خصوص جریان‌های نقدی ارائه می‌گردد پیش‌بینی‌های درست‌تری نسبت به الگوهای تک متغیره و یا سایر الگوها ارائه می‌نماید. مدرس (۱۳۸۰) به بررسی کاربرد الگوی سری زمانی چند متغیره در پیش‌بینی جریان‌های نقد عملیاتی پرداخت. او از روش باکس و جنکیز نیز استفاده کرد. او در یافته سری زمانی جریان‌های نقد عملیاتی از فرایند گام تصادفی تبعیت می‌نماید، در نتیجه پیش‌بینی جریان‌های نقد عملیاتی آتی با استفاده از جریان‌ها نقد عملیاتی تاریخی امکان پذیر نیست. پیش‌بینی جریان‌های نقد عملیاتی با استفاده از سودهای تاریخی به نحو معناداری امکان پذیر است. بنابراین در پیش‌بینی جریان نقد عملیاتی، برتری سود بر جریان نقدی تأیید شد. استفاده همزمان از جریان‌های نقد عملیاتی تاریخی و سودهای تاریخی تا حد زیادی توان پیش‌بینی مدل را بهبود بخشید. استفاده همزمان از جریان‌های نقد عملیاتی تاریخی و سودهای تاریخی و دارائی‌ها و بدھی‌های جاری تاریخی مرتبط، تا حد زیادی توانایی پیش‌بینی مدل را بهبود بخشید. آن یافته نشان داد که اطلاعات مرتبط صورت‌های مالی در مجموع برای پیش‌بینی جریان‌های نقد عملیاتی سودمند است مناسب ترین الگو برای پیش‌بینی در سطح شرکت‌ها، استفاده از الگویی است که در برگیرنده جریان‌های نقد عملیاتی با ارقام تاریخی، سودهای تاریخی و دارائی‌ها و بدھی‌های جاری با ارقام تاریخی مربوطه باشد.

ثقفی و هاشمی (۱۳۸۳) به بررسی تحلیلی رابطه بین جریان‌ها نقدی عملیاتی و اقلام تعهدی پرداختند. آن‌ها در یافتنند:

۱. بین جریان‌های نقد عملیاتی و سود حسابداری و اجزاء آن رابطه معناداری وجود دارد. ۲. سود حسابداری و اجزاء آن، توانایی پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی را دارند. ۳. سود حسابداری نسبت به جریان‌های نقدی، توانایی بیشتری برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی دارد.

ثقی (۱۳۸۶) تحقیقی تحت عنوان *گزینش الگوی کارآمد برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی* بر اساس مقایسه الگوهای طی دوره ۱۳۷۸-۱۳۸۴ پرداخت. بر اساس نتایج به دست آمده الگوهایی که از اقلام تعهدی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی استفاده می‌کردند نسبت به الگوهایی که تنها بر مبنای جریان نقد بوداًز قابلیت پیش‌بینی بالاتری برخوردار بودند.

روش شناسی تحقیق

داده‌های تحقیق، جامعه آماری و نمونه

داده‌های مورد استفاده در این تحقیق مبتنی بر اطلاعات تاریخی شرکت‌هاست که از سامانه بورس اوراق بهادار تهران، نرم افزار ره‌آورد نوین و صورت‌های مالی شرکت‌های نمونه گردآوری شدند. متغیرهای تحقیق به کمک صفحه گسترده اکسل محاسبه شده و برای تحلیل داده‌های خروجی از اکسل از نرم افزار SPSS استفاده گردید. نمونه آماری به روش (غربالگری) انتخاب شدند. شرایط انتخاب نمونه عبارتند از:

الف) دوره مالی شرکت‌های نمونه مورد نظر منتهی به ۲۹ اسفند ماه هرسال باشد.

ب) شرکت‌های نمونه دوره مالی خود را طی دوره تحقیق تغییر نداده باشند.

ج) شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه گری، هلدینگک‌ها، بانک‌ها، نهادهای پولی و بیمه از نمونه مستثنی گردیدند.

د) اطلاعات شرکت‌های مورد نمونه در طول دوره تحقیق در دسترس باشند.

باتوجه به شرایط نمونه‌گیری از شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران، تعداد ۷۱ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب گردیدند. قلمرو زمانی این تحقیق محدود به سال‌های ۱۳۸۴ لغایت ۱۳۸۸ است لیکن برای جمع آوری داده‌های مربوط به پیش‌بینی جریان‌های نقدی نیاز به اطلاعات سالهای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۳ نیز بود. زیرا روش برآورد مبتنی بر روش تخمین خارج از نمونه بود و از روش مقطوعی استفاده نشد.

فرضیه های تحقیق

فرضیه اول: بین توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان های نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان های نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین اندازه شرکت (جمع دارایی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین اندازه شرکت (جمع دارایی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین شرکت های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ششم: بین شرکت های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه هفتم: بین شرکت های با اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه هشتم: بین شرکت های با اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف تحقیق کاربردی است که مبتنی بر تجزیه تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از آرشیو بورس اوراق بهادار تهران می باشد. با توجه به اینکه در مراحل مختلف تحقیق متغیرها و تاثیرات آنها بر یکدیگر بررسی شده، در نتیجه این تحقیق از نوع تحقیقات شبه آزمایشی بوده و از نظر روش گردآوری داده های تحقیق در زمرة تحقیقات پس رویدادی بر مبنای اطلاعات گذشته و داده های مشاهده شده می باشد. برای آزمون فرضیات از آزمون مقایسه میانگین

دو جامعه مستقل استفاده شد. جامعه یک نشان دهنده شرکت- سال های توزیع وجه نقد بیشتر و بزرگتر و جامعه شماره صفر نشان دهنده شرکت- سال های با توزیع وجه نقد کمتر و کوچکتر است.

تعریف عملیاتی متغیرها

متغیر وابسته- خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی، خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد

برای اندازه گیری خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی هر شرکت، ابتدا جریان نقد عملیاتی هر سال شرکت با استفاده ازداده های چهار سال قبل با بکارگیری الگوی رگرسیون پیش بینی شد. سپس جریان نقد عملیاتی پیش بینی شده با جریان نقد عملیاتی واقعی مقایسه و مقدار خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی بدست آمد.

$$\text{CFO}_{i,t+1} = a_i + b_i \text{CFO}_{i,t} + \varepsilon_{t+1}$$

$$\text{APE}_{t+1} = \left| \frac{\text{Actual} - \text{Forecast}}{\text{Actual}} \right|$$

جریان نقد آزاد به روش زیر ابتدا در هر یک از ۵ سال تحقیق و ۴ سال خارج از دوره تحقیق محاسبه گردید:

مخارج سرمایه ای- مالیات پرداختی- جریان حاصل وجه نقد ناشی بازده سرمایه گذاری و سود پرداختی+ جریان نقد عملیاتی= جریان نقد آزاد

سپس برای بدست آوردن خطای پیش بینی جریان نقد آزاد هر سال شرکت، با استفاده ازداده های چهار سال قبل و بکارگیری الگوی رگرسیون پیش بینی می شود. سپس جریان نقد آزاد پیش بینی شده هر سال با جریان نقد آزاد واقعی همان سال مقایسه و مقدار خطای پیش بینی جریان نقد آزاد بدست آمد

$$\text{FCF}_{i,t+1} = a_i + b_i \text{FCF}_{i,t} + \varepsilon_{t+1}$$

$$\text{APE}_{t+1} = \left| \frac{\text{Actual} - \text{Forecast}}{\text{Actual}} \right|$$

تعریف	متغیر مستقل:
وجه نقد توزیع شده بین سهامداران با استفاده از میزان سود تقسیمی محاسبه گردید.	وجه نقد توزیع شده بین سهامداران
اندازه شرکت با استفاده از جمع داراییها محاسبه گردید.	اندازه شرکت

نتایج آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول: بین توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت‌ها و میانگین توزیع وجه نقد بیشتر بتوان این تفاوت را رد کرد.

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت‌ها و میانگین توزیع وجه نقد بیشتر بتوان این تفاوت را رد کرد.

Asymp. Sig. (2-tailed)	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.000	-5.628	2.660	1.031

به دلیل آنکه سطح معناداری کمتر از پنج درصد است می‌توان گفت که با این شواهد نمی‌توان فرضیه اول را رد کرد، به عبارت دیگر می‌توان پذیرفت که بین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی در شرکت‌های با توزیع وجه نقد متفاوت بین سهامداران در سطح ۹۹ درصد تفاوت معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان‌های نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت‌ها و میانگین توزیع وجه نقد بیشتر یا توزیع وجه نقد کمتر بین سهامداران تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت‌ها و میانگین توزیع وجه نقد بیشتر یا توزیع وجه نقد کمتر بین سهامداران تفاوت معناداری وجود دارد.

Asymp. Sig. (2-tailed)	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.091	-1.692	2.963	1.387

باتوجه به معناداری بیش تر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین‌های دو جامعه پذیرفته می‌شود. به عبارت دیگر نمی‌توان ادعای تفاوت میانگین خطای پیش بینی جریان‌های نقدی آزاد در شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر نسبت به توزیع وجه نقد کمتر را در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفت در ضمن می‌توان پذیرفت که بین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد در شرکت‌های با توزیع وجه نقد متفاوت بین سهامداران در سطح ۹۰ درصد تفاوت معناداری وجود دارد

فرضیه سوم: بین اندازه شرکت (جمع دارائیها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت‌ها و میانگین اندازه شرکت بزرگ یا کوچک تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت‌ها و میانگین اندازه شرکت بزرگ یا کوچک تفاوت معناداری وجود دارد

(Asymp. Sig. (2-tailed)	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.008	-2.647	2.948	1.319

با توجه به معناداری کمتر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین های دو جامعه را نمی توان پذیرفت. به عبارت دیگر می توان پذیرفت که بین اندازه شرکت (جمع دارائی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی در سطح ۹۵ درصد رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین اندازه شرکت (جمع دارائی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد

H_0 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت ها و میانگین اندازه شرکت بزرگ یا کوچک تفاوت معناداری وجود ندارد

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت ها و میانگین اندازه شرکت بزرگ یا کوچک تفاوت معناداری وجود دارد.

(Asymp. Sig. (2-tailed	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.085	-1.723	2.934	1.376

با توجه به معناداری بیشتر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین های دو جامعه پذیرفته می شود. به عبارت دیگر نمی توان پذیرفت که بین اندازه شرکت (جمع دارائی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد در سطح ۹۵ درصد رابطه معناداری وجود دارد. در ضمن می توان رابطه معناداری اندازه شرکت (جمع دارائی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد در سطح ۹۰ درصد پذیرفت.

فرضیه پنجم: بین شرکت های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت های با توزیع وجه نقد بیشتر به سهامداران و بزرگ یا توزیع وجه نقد کمتر و کوچک تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت های با توزیع وجه نقد بیشتر به سهامداران و بزرگ یا توزیع وجه نقد کمتر و کوچک تفاوت معناداری وجود دارد.

(Asymp. Sig. (2-tailed	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.000	-4.808	1.534	5.327

با توجه به معناداری کمتر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین‌های دو جامعه را نمی‌توان پذیرفت به عبارت دیگر بین شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع دارایی‌ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی در سطح ۹۹ درصد رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ششم: بین شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع دارایی‌ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

H0: بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر بین سهامداران و بزرگ‌کش یا توزیع وجه نقد کمتر و کوچک تفاوت معناداری وجود ندارد.

H1: بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر بین سهامداران و بزرگ‌کش یا توزیع وجه نقد کمتر و کوچک تفاوت معناداری وجود دارد.

(Asymp. Sig. (2-tailed	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.078	-1.764	1.714	7.132

با توجه به معناداری بیشتر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین‌های دو جامعه پذیرفته می‌شود. به عبارت دیگر نمی‌توان پذیرفت که بین شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع دارایی‌ها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری وجود دارد. همانطور که مشاهده می‌شود فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۰ درصد قابل تائید می‌باشد.

فرضیه هفتم: بین شرکت‌های با اندازه بزرگتر (جمع دارایی‌ها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

H0: بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت‌های بزرگ و با توزیع وجه نقد بیشتر بین سهامداران یا کوچک و با توزیع وجه نقد کمتر تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت های بزرگ و با توزیع وجه نقد بیشترین سهامداران یا کوچک و با توزیع وجه نقد کمتر تفاوت معناداری وجود دارد.

(Asymp. Sig. (2-tailed	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.001	-3.447	2.567	9.562

با توجه به معناداری کمتر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین های دو جامعه را نمی توان پذیرفت. به عبارت دیگر می توان پذیرفت که بین شرکت های با اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه هشتم: بین شرکت های با اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت های بزرگ و با توزیع وجه نقد بیشترین سهامداران یا کوچک و با توزیع وجه نقد کمتر تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میانگین خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت های بزرگ و با توزیع وجه نقد بیشترین سهامداران یا کوچک و با توزیع وجه نقد کمتر تفاوت معناداری وجود دارد.

(Asymp. Sig. (2-tailed	Z	Wilcoxon W	Mann-Whitney U
.015	-2.423	2.650	1.039

با توجه به معناداری کمتر از پنج درصد، فرضیه صفر مبنی بر تساوی میانگین های دو جامعه را نمی توان پذیرفت. به عبارت دیگر می توان پذیرفت که بین شرکت های با اندازه بزرگتر (جمع دارایی ها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد در سطح اطمینان ۹۵ درصد معناداری وجود دارد.

بحث ونتیجه گیری و پیشنهادات

تحقیق حاضر به بررسی رابطه بین میزان توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان نهایی نقدی عملیاتی و آزاد و هچنین رابطه اندازه شرکت و خطای پیش بینی جریان نهایی نقدی

عملیاتی و آزادو نیز بررسی تاثیر همزمان توزیع وجه نقد بین سهامداران و اندازه شرکت بر خطای پیش بینی جریا نهای نقدی عملیاتی و آزاد می‌بردازد. نتایج تحقیق حاکی از این است که بین وجه نقد توزیع شده بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد که این نتایج مطابق بافرضیه اطلاعات جریان نقدی و در راستای تحقیق دیچو (۲۰۰۹) می‌باشد اما بین وجه نقد توزیع شده بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان نقد آزاد رابطه معناداری وجود ندارد. این نتیجه برخلاف تحقیق دیچو می‌باشد. همچنین نتایج این تحقیق حاکی از این است که بین اندازه شرکت و خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی رابطه معناداری وجود دارد که در راستای تحقیق لورک می‌باشد اما بین اندازه شرکت و خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود ندارد. که این نتیجه برخلاف تحقیق لورک می‌باشد. همچنین در این تحقیق تاثیر همزمان اندازه شرکت و وجه نقد توزیع شده به سهامداران بر خطای پیش بینی جریان نقد پرداختیم و منتج به این شد که میزان خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی و جریان وجه نقد آزاد شرکت‌هایی که بزرگترند با توزیع وجه نقد بیشترین سهامداران، خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی و جریان وجه نقد آزاد متفاوت و معنادارتری نسبت به شرکت‌های کوچکتر با توزیع وجه نقد کمتر بین سهامداران دارند و میزان خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی شرکت‌هایی با توزیع وجه نقد بیشتر و بزرگتر متفاوت از میزان خطای پیش بینی جریان وجه نقد آزاد شرکت‌هایی با توزیع وجه نقد بیشتر و بزرگتر است اما میزان خطای پیش بینی جریان نقد آزاد شرکت‌هایی با توزیع وجه نقد کمتر و کوچکتر نمی‌باشد. با این شواهد می‌توان گفت که شرکت‌هایی که اندازه بزرگتری دارند و همچنین توزیع وجه نقد بیشتری بین سهامداران دارند، جریان وجه نقد عملیاتی و جریان نقد آزاد پایدارتری دارند و از انعطاف پذیری مالی برخورداربوده و از ریسک کمتری در کوتاه مدت برخوردارند اما در مورد شرکت‌های دارای که توزیع وجه نقد بیشتر و بزرگتر تنها از جریان وجه نقد عملیاتی پایدارتری برخوردارند. طبق نتایج برآمده از تحقیق که مطابق با فرضیه اطلاعات جریان نقدی مبنی بر تغییرات در سود سهام اطلاعاتی درباره جریانات نقدی شرکت دربر دارد و مدیریت از آن برای انتقال اطلاعات داخلی درباره جریانات نقدی در دسترس شرکت به سایر افراد ذینفع در بازار استفاده می‌نماید. براساس این فرضیه تغییر در سود سهام منجر به تغییر در جریان نقدی شرکت شده و در نتیجه واکنش بازار

به تغییرات سود سهام شرکت را نشان می دهد. می توان گفت که مدیران با اتخاذ سیاست منظم تقسیم سود می توانند انطاف پذیری مالی شرکت در دوره آتی را به سهامداران مخابره کنند و سرمایه گذاران را جهت سرمایه گذاری هدایت کنند و سرمایه گذاران نیز با انتخاب سرمایه گذاری ریسک کمتری را متحمل شوند.

فرضیه ها	نتایج تحقیق	تایید یا رد فرضیه	توضیحات
فرضیه اول	بین توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی رابطه معناداری برقرار می باشد.	رد H0	در راستای تحقیقات دیجو (۲۰۰۶) و تنگ (۲۰۰۹) و رستمی (۱۳۷۸) می باشد.
فرضیه دوم	بین توزیع وجه نقد بین سهامداران و خطای پیش بینی جریان نقد آزاد رابطه معناداری وجود ندارد	تائید H0	این نتایج برخلاف تحقیقات دیجو (۲۰۰۶) و تنگ (۲۰۰۹) و فرانسیس (۲۰۱۰) می باشد.
فرضیه سوم	بین اندازه شرکت (جمع داراییها) و خطای پیش بینی جریان نقد عملیاتی رابطه معناداری برقرار می باشد.	رد H0	در راستای تحقیقات لورک (۱۹۹۹) ویرانسون (۲۰۰۹) و فرانسیس (۲۰۱۰) می باشد.
فرضیه چهارم	بین اندازه شرکت (جمع داراییها) و خطای پیش بینی جریان نقد آزاد رابطه معناداری وجود ندارد	تائید H0	این نتایج برخلاف تحقیق لورک (۱۹۹۹) ویرانسون (۲۰۰۹) و فرانسیس (۲۰۱۰) می باشد
فرضیه پنجم	بین شرکت های با توزیع وجه نقد بیشرواندازه بزرگتر (جمع داراییها) و خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری برقرار می باشد.	رد H0	در راستای تحقیق فرانسیس (۲۰۱۰) می باشد

فرضیه‌ها	نتایج تحقیق	تایید یا رد فرضیه	توضیحات
فرضیه ششم	بین شرکت‌های با توزیع وجه نقد بیشتر و اندازه بزرگتر (جمع داراییها) و خطای پیش‌بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری وجود ندارد.	تائید H0	این نتایج برخلاف تحقیق فرانسیس (۲۰۱۰) می‌باشد.
فرضیه هفتم	بین شرکت‌های با اندازه بزرگتر (جمع داراییها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش‌بینی جریان وجه نقد عملیاتی رابطه معناداری برقرار می‌باشد	رد H0	در راستای تحقیق فرانسیس (۲۰۱۰) می‌باشد
فرضیه هشتم	بین شرکت‌های با اندازه بزرگتر (جمع داراییها) و توزیع وجه نقد بیشتر با خطای پیش‌بینی جریان وجه نقد آزاد رابطه معناداری برقرار می‌باشد.	رد H0	در راستای تحقیق فرانسیس (۲۰۱۰) می‌باشد

پیشنهادات مبنی بر تحقیق

۱. به سرمایه گذاران و اعتباردهندگان پیشنهاد می‌شود که وجه نقد توزیع شده بین سهامداران و اندازه شرکت را به عنوان عواملی موثر بر انعطاف پذیری آتی شرکت‌ها پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران لحاظ کنند.

۲. به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود که میزان وجه نقد توزیع شده به سهامداران را به عنوان معیاری جهت پیش‌بینی جریان وجه نقد آتی مد نظر قرار دهند.

پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی

با انجام هر کار علمی راه به سوی مسیر جدید باز می‌شود و ادامه راه مستلزم انجام تحقیقات دیگری است. بدین لحاظ تحقیقاتی که در ادامه نتایج این تحقیق، ضروری به نظر می‌رسد به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- بررسی تأثیر چگونگی تامین مالی شرکت ها بر میزان خطای پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی
- ۲- بررسی تأثیر میزان جریان وجه نقد آزاد و جریان وجه نقد عملیاتی بر میزان وجه نقد توزیع شده به سهامداران

منابع

۱. سازمان حسابرسی (۱۳۸۸)، اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی: استانداردهای حسابداری
۲. احمدی، محمد رمضان (۱۳۸۸) بروزی رابطه جریان های نقد آزاد و سیاست تقسیم سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران، فصلنامه علمی پژوهش حسابداری مالی
۳. خادم شهرضا، علی اکبر (۱۳۸۰) بروزی رابطه بین سیاستهای تقسیم سود و تغییرات قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد.
۴. چالاکی، پری (۱۳۸۲) . "اثر سود حسابداری و جریانات نقدی عملیاتی بر تقسیم سود نقدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران "، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
5. Bikki Jaggy ,Ferdinand.A.Gull (1999) ,”Analysis of joint effects of Review of investment opportunity set ,Free cash flow and size on corporate debt policy”, quantitative finance and accounting
6. Barth, M., Cram, D., & Nelson, K. (2001) . Accruals and the prediction of future cash flows. The Accounting Review,
7. Baginski, S., Lorek, K., Willinger, G., & Branson, B. (1999) . The relationship between economic characteristics and alternative annual earnings persistence measures. The Accounting Review.
8. Cheng, A., & Hollie, D. (2008) . Do core and non-core cash flows from operations persist differentially in predicting future cash flows? Review of Quantitative Finance and Accounting,

9. Dechow, P., Richardson, S., & Sloan, R. (2008) . The persistence and pricing of the cash component of earnings. *Journal of Accounting Research*,
10. Dichev, I., & Tang, V. (2009) . Earnings volatility and earnings predictability. *Journal of Accounting and Economics*,
11. Ferdinand.A.Gull, Burch T. Kealy (1999) ,”Investment opportunity set and corporate debt and dividend policies of Korean companies”, *Review of quantitative finance and accounting*,
12. Lorek, K., & Willinger, G. (2009a) . New evidence pertaining to the prediction of operating cash flows. *Review of Quantitative Finance and Accounting*,
13. Lorek, K., & Willinger, G. (1996) . A multivariate time-series prediction model for cashflow data. *The Accounting Review*,
14. Lorek , K., and G. Willinger, 2009b, Time series versus cross-sectionally derived predictions of future cash flows, *Advances in Accounting*, incorporating *Advances in International Accounting*,
15. Krishnan, G., & Largay, J. (2000) . The predictive ability of direct method cash flow information. *Journal of Business Finance and Accounting*,
16. Penman, S. (2001) . Financial statement analysis and security valuation. New York: McGraw-Hill Irwin
17. Yoder, T. (2007) . The incremental predictive ability of accrual models with respect to future cash flows. Working Paper: Mississippi State University